

Statuten van het Turnhouts Begijnhof

Goedgekeurd 16 februari 1683, en aangevuld op 11 november 1820

Verwezen wordt naar de oudere statuten uit het jaar 1593.

Ingebonden; koft 34 x 20,7 cm, perkamenten bladen met bladspiegel 30 x 21 cm. Bewaard in het Stadsarchief van Turnhout.

NB : dezelfde tekst is gekopieerd in een register tentoongesteld in het Turnhouts Begijnhofmuseum en voorzien van de aanvulling uit 1820.

Transcriptie door Jef Van den Bergh, december 2016.

BLZ 1 Alsoo inden Souvereijnen Raede van sijne majesteijdt geordonneert in desen lande ende hertogdomme van Brabant waere gepresenteert ende overgeven sekere requeste, bij onse van weghens den Heere pastor, Hoofmeesterssen, ende andere constituerende het meesterschap vanden begijnhove van Turnhout, daer bij in substantie te kennengevende, dat, soo t'sedert de erectie van het Bisdome van Antwerpen, als te vooren wanneer sij noch waeren resorteerende onder de diocese van Camerijck, de succesive Bisschoppen onder het visiteren, ofte andersints hadden opgesteld ende gereguleert, alsulke ordonnantiën ende statuten, als sij naer gelegentheijdt van tijde gevonden hadden noodigh ofte profijtelijck te wesen tot betere bestieringhe van het geestelijck leven, waer toe de begijnthiëns hier te lande waeren gefondeert voor de vrouwwspersoonen hun aldaer vertreckende, ende begerende onder de gewoonlijcke professie; oversulx sijne hoogwerdigheijt **Johannes Ferdinandus Van Beughem** onder **BLZ 2** het visiteren van sijne diocesen ende onder andere van het voorschreven begijnhoff, wederom noodigh hebbende geacht eenige pointen vande voorgaende statuten te veranderen, te vermeederen, ofte te verminderen om redenen breeder gededuceert bij het medegaende cohier in dato **sesthiende februarij** van het loopende jaere **sesthienhondert ende drijentachtentich**, ende dat tot betere executie van dien de suppliantien die oock geerne souden doen aggreëren ende approbeeren op den voet gelijk het meesterschap van het begijnhoff van Antwerpen op den achtentwintichsten junij sestienhondert tsevenensestigh inden voorschreven Raede hadde becomen d'aggratie van nieuwe Statuten gemaect door wijlen sijne Hoogw. Ambrosius Capello, soo naemen sij hun recours tot den voorschreven Hove ende Raede biddende ootmoedelijck dat den selven over de voorschreven statuten vanden sesthiende februarij lestleden soude gelieven te verleenen gewoonlijcke acte van aggratie ende approbatie in forma, met de brieven daer toe dienende.

BLZ 3 Joannes Ferdinandus de Beughem bij de Gratie Godts, ende des Heijlighs Stoels van Roomen Bisschop van Antwerpen : Alle de Begghijntiëns vanden Begghijnhove van Turnhout, Salicheijt inden Heere.

Also wij genoegsaeme geïnformeert syn dat dese Regel ende Statuten van desen Hove door sijne Hoogwaardichyjt Livinus Torrentius bisschop van Antwerpen gegeven den **xiii Novembris 1593** seer waeren veroudert, ende qualijck leesbaar, ende oock inhoudende eenighe punten die ten desen tijde niet en sijn dienende.

Soo ist dat wij, volgens onse Bisschoppelijcke sorge, tot beter regeringe [*bestuur*] deser gemeijnte, ende vervoorderinghe [*uitvoering*] der selven in het geestelijc leven hebben goet gevonden, de voorschreven Regel ende Statuten te doen oversien door den seer Eerwaardighen Heer Provisor van desen Hove ende laetende den selven Regel ende Statuten geheel in hunne substantie, daarbij te voegen eenighe meerdere verclaeringe ende noodighe ordonnanties naer eijzen van desen tijde.

Oversulex **BLZ 4** ordonneren wij aen dese gemeijnte, deselve alsoo in alle punten t'onderhouden, ende t'achtervolghen totten tijt wij, oft onse successeuren, geraetsaem vinden voordere ordonnantie te maecken tot correctie van eenighe abusen oft beter regeringe van desen Hove.

Inden eersten want alle Begghijnhoven geordonneert ende gesticht sijn omdat hen daer Jouffrouwen, weduwen oft andere godwillige persoonen in reynen leven, ende deughdelijcke seden oefenen souden inden dienst Godts ende sijne geboden, de weerelt ende genoegte der sonden leeren sterven, soo sullen we degenen, die kinderen des hoffs, tegenwoordighe ende toecomende, ende op het hoff wonen, staen onder de gehoorsaemheijt des Heeren Provisours, Pastoor ende Meestersen deses hoffs, ende sullen hun laeten onder die rechte beschijden der gehoorsaemhijt in alle geoorloofde, redelijcke ende oorboirlicj bedinge tot haere salichheijt ende proffijt des hoffs: ende waert saecke, dat Godt verhoeden moet, dat iemant ongehoorsaem viel, ende daeraff van haere overste minnelijck vermaent oft gecorrigeert wordt ende **BLZ 5** dat versaekende, haer niet beterde, dies soude verliesen het hoff ende al dat sij aent hoff gewet hadde, ende daer aff moeten trecken.

Ierste Cappittel

Vande Noviciën, ende Professie.

Inden iersten, egeen dochter en sal tot Novicie op dit Hoff ontfangen worden onder een ouderdom van seshien iaeren, wesende van eerelijcke ouders, ende sij is van goeden naem, ende stichtelijck leven, ende dat met consent van haerder ouders, oft momboirs, oft de gene daer sij onder is staende.

Item men sal niemant ontfangen tot Novicie op dit hoff, ten waere sij te voore voorsien is van eene rente ten minsen van vijftich guldens t'siaers, die oock sal moeten beset [*gevestigd*] wesen op goede suffisante panden ende sal de Novicie de rentebrieven daer van moeten overleveren aende **BLZ 6** pastoor ende grootmeesterssen om in een register daer toe dienende, aengeteeckent te worden op wat dote de Novicie ontfangen is, als wanneer sij oock sal moeten geloven dat sij deselve rente, affgeleijt wordende, wederom sal aen leggen, ende niet en sal belasten oft vercoopen, soo lanck sij hier kint deses hofs sal weesen.

Item, soo iemant vande Noviciën bevonden wirt in merckelijcke [*klaarblijkelijke*] logenen

[*leugens*], achterclap, twistich in haeren Convente, ende ongehoorsaem, sal daer over vermaent worden, ende voord' eerste reijse [*maal*] vande grootmeesterssen nae hun goetduncken, en grootsheijt van misdaet, de professie uytgesteld worden, tot dat sij haer genoechaem heeft gebetert, oft andersints tot de professie niet aengenomen sal worden.

Item, waert saecke, dat eenighe Novicie claeghde **BLZ 7** aen eenighe weerdlijcke [*wereldlijke; versus geestelijke*] persoonen over haer overste, oft over andere Beggijnen, oft clapte van eenighe correctie [*straf*] opden hoff geschiet, oft eenige andere swaere faute dede, soo sal men haer professie een iaer versetten, ende waert dat sij het andermael dede, oft claeghde, soo sal sij t'hoff verliesen.

Item, de Novitiën sullen moeten versien sijn van behoorelijcke cleeren ende lijnwaet, volgens den liste bij de grootmeesterssen te geven, soo sij hunne noviciaat sullen beginnen, ende sullen de cleeren ende lijnwaet aende meesterssen worden gethoont voor de professie, ende sal men haer desen Regel ende Ordonnantie voorlesen naer ouder gewoonte, die sij sullen geloven t'onderhouden.

Item, de Noviciën sullen tot de professie moeten **BLZ 8** ontvangen worden met eendrachtichijt [*eensgezindheid*] vanden heer pastoor ende alle de Grootmeesterssen, ende geprofessijt sijnde, moeten wonen voor drij iaeren, daer de selve dat sullen goetvinden, nochte buijtgaen inde vryhijt binnen den tijt van een iaer, nochte buijtgaen binnen den tijt van een iaer.

Item, de Noviciën sullen, naer ouder gewoonte des hoffs, de professie doen volgens het proiect van gelofte hier achter gestelt folio.

Item, wanneer eenighe vrouwpersoon op desen hove ontfangen wordt, soo sal sij geven den heijlegen Cruijs thien guldens, ende vijftich guldens tot onderhout van Cappellaen, voorders ten minsten twee guldens t'siaers voor hunnen pastoor, twee guldens ieder beggijntiën iaerlijcs sal betaelen, ende bij de Grootmeesterssen **BLZ 9** omtrent nieuwiaersmis sullen opgehaelt worden naer ouder gewoonte.

Tweede Cappittel

Vande huijsmeesterssen coop oft bauwe [*bouwen*] van huijsen

De huijsmeesterssen sullen schuldich sijn boven al vrede te houden inden convente, ende oft onder de susters eenighe twist quaem, sullen dien terstont teneder leggen naert woordt vanden Apostel : dat de son niet onder en gaet, oft de gramschap sij eerst versoent.

Item, sulle sij de gene, daeer d' onruste oft twist door comen is, bij soo verre het niet en is van groote consideratie, int minnelijck berispen, waerbij soo verre die suster haer niet ten onder en geeft, bekennende haer ongelijc, maer wederspannich blijft, ende de saecke sulex vereijtschte, salmen daer van onderrichten de Grootmeesterssen om daer in te doen naer gelegentheijt der faute.

BLZ 10 Item, sullen de huijsmeesterssen haer susters voorgaen met goet exempel, tot liefde onder alcanderen, godwruchticheijt, oock in goeder deughden, ende goede wercken, met naerstelijck tot de kercken te gaen, ende goddelijcke diensten.

Item, sullen de huijsmeesterssen wel letten, dat de susters onderhouden haeren Regel ende ordonnantiën, nocte tegens de selven inte brengen eenighe nieuwicheden in cleeren, huijsraet oft anderssints, nocte te seer oft veel familiaer onsijn met weerlijcke personen, principalijck mans.

Item, soo daer een huijs comt te vallen, sullen de heer pastoor ende Grootmeesterssen het selve vercoopen aent' outste beggijntiën voor haer leven, bij soo vere sij soo veel sal geven al de andere presenteren maer soo wercke ten naesten bij betaelt is sullen d'outste beggijntiëns wederom preferentie hebben.

BLZ 11 Item, soo iemant een nieuw huijs wilt bouwen, sal moeten volgen de conditie haer bij de heer Provisor, pastoor ende Grootmeesterssen voor te schrijven, ende inde hoogte als anderssints, de modelle volgen aen hen voor te houden ende te thoonen opdat niemant door sijne eijgene sinnelijckheijt eene onbequamen [*onbehoorlijk*] en maeckt.

Item, sullen de beggijntiëns schuldich sijn haere huijsen te onderhouden ende versien met behoorlijcke reparatie, ende waert dat iemant quaeme te sterven, die hieraen niet en hadde voldaan in haer leven, die sal soo veel laeten aende Grootmeesterssen als noodigh is om de reparatie te doen bij soo verre sij goets genoegh achterlaet, opdat haere consciëntie daer mede niet en wordt belast, oft anderssints sullen de Grootmeesterssen de noodighe reparatie bij de Meesters, hun des verstaende, doen visiteren, ende taxeren ende bij d'erfgenaemen der overledene (laet sij hun genoeghsaem goet) doen betaelen.

BLZ 12

Derde Cappittel

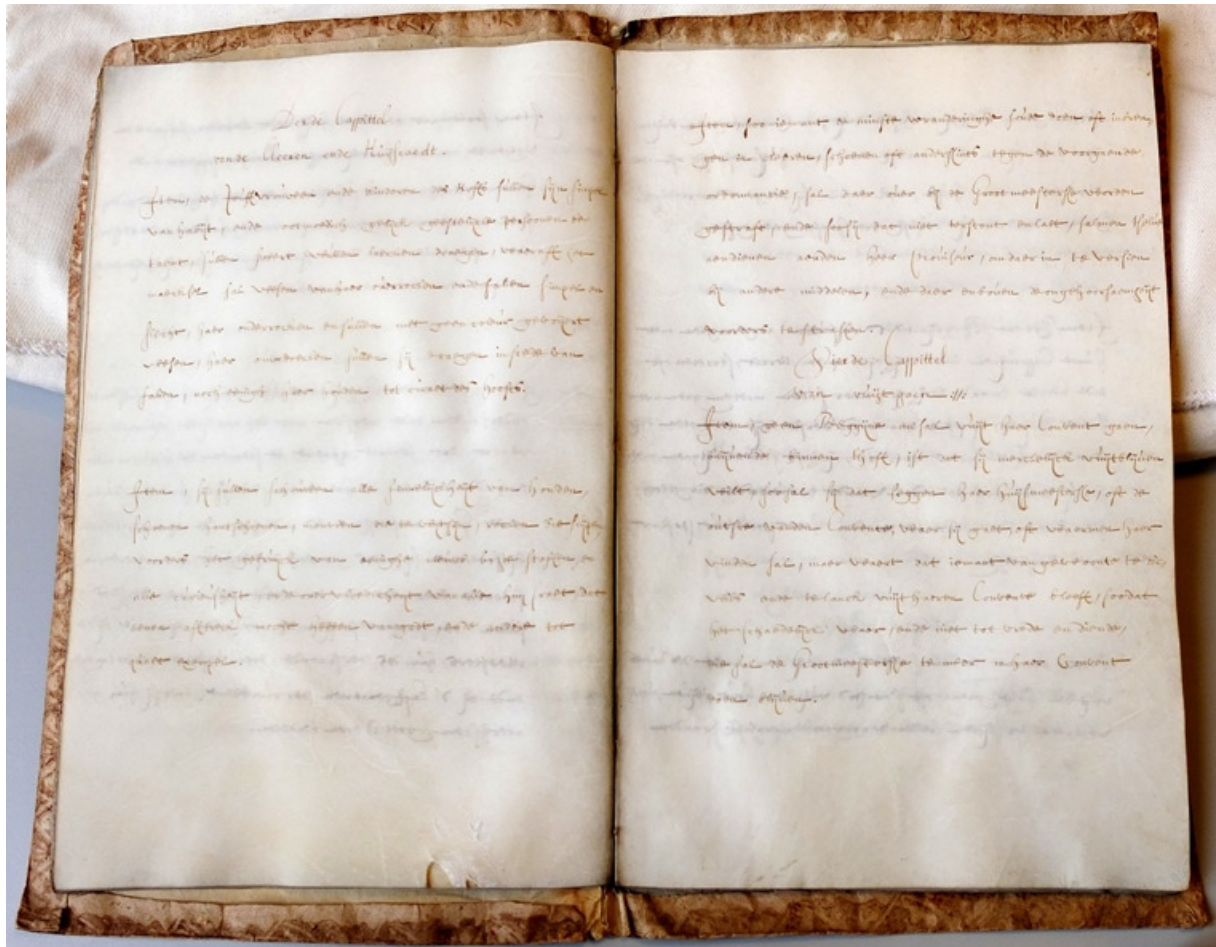
vande Cleeren ende Huijsraedt

Item, de Jouffvrouwen ende kinderen des hoffs sullen sijn simpel van habijt, ende ootmoedig gelijk geestelijke personen betaemt, sullen swert wullen laecken draegen, waeraff het maecksel sal weesen van haer overrocken ende faliën simpel en slecht [*vlak, glad*], haer onderrocken en sullen met geen couleur gevoedert weesen, haer overdoecken sullen sij draegen in stede van faliën [*mantel, hulk*], noch eenigh haer houden tot circaet des hoofts.

Item, sij sullen schouwen alle sinnelijckheijt van handen, schoenen, handschoenen, mouwen die te wijt sijn, rocken die slijpen [*slepen*] voorders het gebruijck van eenighe lichte stoffen en alle curieusheijt, ende overvloedicheijt van alle huysraet, dat eenen afftkeer mocht hebben van godt, ende andere tot quaet exempel.

BLZ 13

Item, soo iemant de minste veranderinghe soude doen oft inbrengen in cleeren, schoenen oft anderssints tegen de voorgaende ordonnantie, sal daer over bij de Grootmeesterssen worden gestraft, ende soo sij dat niet terstont onlaet, sal men t'selve aendien en aenden heer Proviseur, om daer in te versien bij andere middelen, ende daer en boven ongehoorsaemheijt voorders te straffen.



Vierde Cappittel van uijtgaen

Item, geen beggijne en sal buijt haer convent gaen, blijvende binne t'hoff, ist dat sij merckelijck buijt blijven wilt, soo sal sij dat seggen haer huijsmeestersse, oft de outste vanden convente, waer sij gaet, oft waer men haer vinden sal, maer waert dat iemant van gewoonte te dicwils ende te lanck buijt haeren convente bleeft, soo dat het schadelijck waer, ende niet tot vrede en diende, die sal de Grootmeestersse te meer in haer convent doen blijven

BLZ 14

Item geen beggijne en sal buijt haer convent gaen bujten den hove, sij en bidt oorloff aen haer huijsmeestersse oft aen d'outste vanden huijse, oock en sal sij nergens merckelijck gaen, vandaer sij oorloff toe heeft gevraeght.

Item, geene beggijntiëns en sullen mogen gaen met hunne cappruijnen [mantelkap, kap, muts] inde vrijheijt, op de Merckt, straeten oft inde kercke vande vrijheijt, maer sullen moeten gaen met haere huijcken [lange mantel] , op pene van voorde eerste reijse te moeten blijven een heel maent opt Beggijnhoff sonder buijtgaen, ende soe sij daer noch bevonden wordt te overtreden dit gebothsal staen ter correctie vanden heer Provisieur, Pastoor ende Meesterssen.

Item, niemant en sal sonder merckelijcken noodt des avonts uijt den hove gaen, oft s'nachts uijt den hove blijven, noch waecken tot lijcken sonder voorgaenden oorloff vanden **BLZ 15** pastoor ende Grootmeesterssen.

Item, de Beggijntiëns en sullen niet mogen gaan besoecken de vrouwen int kinderbedde binnen de drij eerste weken, veel min gaen op eeninghe kinderbedfeesten tsij die gehouden worden s'noenens, naer noen oft s'avonts.

Item, soo iemandt vande beggijhove s'avonts naer de Ave-Maria-clocke int hoff quaem, die sal laeten de portierresse eenen pant, ende dien sal haer wedergegeven worden door de Grootmeesteresse om te weeten waerom sij so laet gecomen is, ende sullen de Meesterssen doen naer eijsch der saecke.

Vijffde Cappittel

van buijten gaen

Item, niemant en sal buijten Turnhout gaen oft trecken sij en heeft oorloff vanden heer Pastoor, ende Grootmeesterssen, **BLZ 16** welcken oorloff sij niet en sullen geven om op sondaegen ende heijlichdaegen te vertrecken, ten waer om grooten noodt, die geen en uijtstel toe en liet.

Item, soo den Pastoor, ende Grootmeesterssen iemant oorloff geven, sullen sij gemerck nemen aen wie sij hem geven ende oft het geraetsaem is die persoon alleen te laten gaen, soo niet sullen daer een ander beggijntiën bij voeghen naer haer discretie, ende twee t'saemen laeten gaen, hen expresselijck belastende, dat sij nergens merckelijck en gaen oft en trecken dan daer sij oorloff toe hebben, ende op haeren gestelden tijt thuijs comen.

Item, oft het geviel, als sij buijten waeren, dat hen eenige nootsaek overquam, om de welke sij elders moesten sijn, oft langer verblijven, sullen tselve aende Grootmeesterssen, soot' eenen merckelijcken tijt is, terstont overschrijven, ende soo **BLZ 17** den tijt niet merckelijck en is, thuijs gecomen sijnde, daer over redene geven.

Item, alle beggijntiëns die desen hove met behoorelijck consent uijt gaen die sullen altijt moeten weerom thuijs wesen op de vier Hooghtijden want is te weten Paesschen, Sinxen, Alderheijlighe, ende Kersmis, ende op de feestdagen vant' Alderheijlichste Sacrament, onse Lieve Vrouwen Lichtmis, Hemelvaert, mitsgaders op de feestdaegen vanden patroon oft patronesse haerder Begijnhove en sullen mogen gaen op kernissen, ende eens occurrerende sullen moeten vertrecken ende thuijs comen.

Item, men sal niemant oorloff geven om langher buijt te blijven als een maendt al waert oock soo dat sij om geene der voorschreven feestdaeghen en moeten thuijs comen soo nochtans iemant merckelijcke redene hadde, sullen de **BLZ 18** Meesterssen daerin moghen dispensereren..

Sesde Cappittel

Van reijnicheijt ende te verhoeden quaede suspicie

Item, alle Beggijntiëns sullen schouwen [*oppassen voor, mijden*] al 't gene suspicie oft quaet vermoeden van oneerbaerheijt veroorsaecten mocht, nochte en sullen met geen manspersoonen alleen met gesloten deure in haere camer blijven sitten couten.

Item, nieman ten sal manspersoonen, oft iongers boven de iaere, noch geestelijck, noch wederelijck des s'nachts herbergen op desen hove, nochte in haer huijse noch in haer torffhuijse [*torfschuur*], om alle suspicie ende perijckel te verhoeden, ende ingevalle eenighe manspersoon, oft ioneren door gedoogen comen logeert te worden inde infirmerije soo sal selve logement niet langer toegestaen worden als voor drij nachten.

BLZ 19 Item niemant en sal oock manspersoonen voorsetten te eeten sonder oorloff van haer huijsmeesters nochte met hem blijven sitten met besloten deure, oft daer sij eene stichtighe suster bij.

Item, want principelijck alle de Begghijnhoven, om de reijnicheijt te houden, gesticht sijn, ende gefondeert sijn, alle degene die verwerpelijck, oft kennelijck oneersaemelijck wandelen, met geestelijcke oft wederlijcke persoonen, gebonden oft ongebonden, ende daer over van haere overste vermaent sijnde, die occasie niet wilt schouwen ende t' selve laeten, oft dat Godt verhoeden moet, openbaerlijck in daden tegen reijniicheijt leven, oft sij gecocht hebben oft niet, sullen verbeuren t'hoff, en al dat sij daer aen geleydt hebben, nochte en sullen de kinderen van dit hoff met sulcke persoonen die eenighe misdaet opt 'hoff hebben misbeurt ende daer aff sijn gegaen geene wandelinghen, geselschap, oft **BLZ 20** verkeeringhe mogen hebben op arbitraele correctie.

Sevenste Cappittel

van vremde persoonen ende goeden t'ontfangen

De kinderen deses hoffs en sullen geen goederen van vremde persoonen van buijten 't hoffs aenveerden om binnen 't hoff te bewaeren sonder oorloff van de grootmeesterssen.

Item, niemant en sal een vrouwpersoon langer herbergen opt hoff dan drij nachten sonder oorloff vande grootmeesterssen.

Item, niemant en sal mogen ontfangen eenighe weerelijcke vrienden 't sij nichten, susters, oft oock moeders om bij haer in te woonen dan met expres consent van sijne hoogweerdigheijt den Heer Proviseur.

Item, niemant en sal moghen eenighe kinderen aennemen om bij haer te woonen 't sij vierden, halven oft heelen cost, onder de vijff iaeren out sijnde, nochte sullen daer oock eenighe mogen woonen ouder sijnde boven de sesthien iaeren.

BLZ 21 Niemand van de Beggijntiëns sal mogen schole houden om kinderen te leeren lesen, schrijven, hantwerck, oft wat het soude mogen wesen, sonder voorgaende consent van de geestelijcke oversten.

Achtste Cappittel

van handtwerck, borge ende Buijtenclap

Item, niemant en sal mogen eenighe lijnwaet blijcken dat van buijten den hove is als alleenlijck stucke, die de beggijntiëns sijn toebehoorende, ende de beggijntiëns, die hun met spinnen geneiren oft hun hantwerck doen, en sullen maer een stucke opt Begijnhoff blijcken, oft twee ten hoogsten bij sooverre sij die selver spinnen.

Item, die kinderen deses hoffs sijn, die en sullen voor niemant borge blijven buyten d'hoff, nochte voor vader oft moeder kan sij inden noodt, ende dat met expressen voorgaenden oorloff vanden heer Provisor, aen welcken sij sullen moeten bethonen, dat sij haer gestelde oft besette dote evenwel geheelijck sullen vrij behouden, opdat sij niet en **BLZ 22** come tot last van het hoff.

Item, waert saecke dat iemant buijten clapte, oft claeghde over haere oversten, oft over de correcties die binnen den hove geschiet, die sal staen ter correctie vanden Provisor, Pastoor ende Grootmeesterssen.

Negenste Cappittel

van't bestieren der tonge, ende Handen

Item, oft iemant onvredich oft bolstuerich waert binnen haere convente oft iemant onrecht dede, die sullen de grootmeesterssen van convent tot convent doen omgaen om op haer cniën vergiffenis te bidden vande huijsmeesterssen, naer dat het misdaet groot oft cleyn is, en ist dat sij haer dan niet en betert, en haer convent over haer claeghe, soo salmen haer in een ander convent 't wonen, ende en betert sij haer dan noch niet, ende dat niemant met haer wilt wonen, so salmen dan met haeren huijsraet op de straet setten uijt den hove sonder eenigh vertreck [*uitstel*].

BLZ 23 Item, sullen de kinderen van desen hove schouwen alle achterclap ende logenen, nochte van iemants gebreken merckelijcs spreken, ende soo sij sulx dede, ende door eenighe clapperije, onvrede ende kyvagie [*kijvage, twist, gekijf*] wirden veroorsaect, sullende plichtige geroepen worden voor den pastoor ende grootmeesterssen, ende bij hen swaerlijck vermaent ende gestraft worden, ende bij soo verre sij haer niet en beterde, ende 't selve niet en laete, salmen het den heer provisor aendienem om daerin voorders te voorsien. Ingevalle oock iemant vande beggijntiëns comt vermaent te worden van haere overicheijt oft medesusters over eenighe begaene fauten oft excessen, die sal haer niet mogen verstouten notaris oft vorster te seijnden.

Item, soo iemant gevonden wirt in ongetrouwigheden van handen, die sal swaerlijck gestraft worden volgens de grootheijt van het misdaet naer het goetduncken vanden heer provisor, pastoor ende grootmeesterssen, maer ist dat men dat meer bevint soo sal sij verbeuren **BLZ 24** 't hoff, en la dat sij daer aen liggende hadde.

Item, soo wanneer iemant vande beggijntiëns bevonden wort van quaeden oft onverstandigen regimente [*levenswijze, gedrag*] oft doorslaeghster van haer goet te sijn door dronckenschap, oft anderssints haere goederen te verquisten, ten waer bij tijde daerin versien wirt, soo sal deselve bij gelijcke overicheijt in curatele gestelt, ende hoffs kint gemaect ende gedeclareert worden.

Item, en sullen geene beggijntiëns mogen sijn geestelijcke moeders oft bewinthebster vande paters Minderbroeders oft van eenighe andere cloosters van mans oft vrouwen, waer ende tot wat plaetsen die souden mogen gelegen sijn.

Thiende Cappittel

van officiën ende Portiererssen

Item, soo iemant gecosen wort tot eenighe officie den **BLZ 25** hove toebehoorende, die sullen daerin gehoorsaem sijn oft haer hoff verliesen, en aldat sij daer aen liggen heeft, maer soo daer eenigh geschil viel, sal staen ter ordonnantie vanden heer provisor.

Item, de twee portiererssen inde poorte, ende die inde poorte vande infermerije sullen bij den heer pastoor ende de Grootmeesterssen worden gestelt voor eender termijn van drij iaeren oft anderssints tot wederseggens altijd, alst haer goet duncken sal.

Item, sullen de portiererssen getrouwelijck door hun officie veel lettende naementlijck op manspersoonen, die te seer dickwils opt hoff mogten comen, ende 't aen de grootmeesterssen aenleggen, nochte en sullen met niemant vande beggijntiëns dissimuleren van pant te eijsschen, die te laet comen op 't hoff op arbitraire correctie.

Item sullen de portiererssen geen clappernije houden met **BLZ 26** eenighe andere beggijntiëns, 't sij binnen der poorten oft portiererssen huijse oft daerbijten, op pene dat soowel de portiererssen als de beggijnkens daer over bij de grootmeesterssen sullen worden gestraft.

Elffste Cappittel

vande grootmeesterssen

De grootmeesterssen van desen hove sullen hunne regeringe voorsichtelijck bestieren, de cleynhertighe susteren eerst met goedertiertheijt vermaenen ende verstercken, de quaedwillige corrigeren ende straffen, den regel ende ordonnatiën van deser gemeijnte eenpaerlijck doen onderhouden sonder uijtneminghe van persoonen.

Item, de kinder van desen hove sullen alle de vermaeningen ende straffen vande grootmeesterssen ontfangen in alle onderdaenicheijt, rijpelijck overdenckende dat de selve sijn dienende to hun meerder proffijt ende saligheijt, maer oft het gebeurde dat iemant in sulcke occasiën de grootmeesterssen bottelijck antwoorde, oft stoutelijck tegen **BLZ 27** spreekken, die salmen roepen voordien pastoor ende grootmeesterssen saemen vergaedert sijnde, ende grootelijcx berispen ende straffen, ende soo sij haer niet ten onderen en geeft, bekende haer schult ende ongelijck, salmen 't soenen aendienende de heer provisor om daerin voordere te voorsien.

Item, de grootmeesterssen sullen alle drij iaer rekeninge doen voor den heer provisor ende pastoor, ende haer officie opgeven om een nieuwe meestersse te kiezen, ende sal den heer provisor de twee iongsste weederom aensetten oft continueren, ten waer daer eenige merckelijcke reden waert ter contrarie, emmers en sal de rekeninghe niet langer mogen uijtgesteld worden, als ten uijtersten drij iaeren, ende soo deselve geschiet is, sal d'outste grootmeestersse van haeren dienst ontslaegen wesen, ende salmen indeselffs plaetse eene nieuwe kiezen ten overstaen vanden heer provisor, ten waer sijne hoogweerdicheijt ende den heer provisor ten **BLZ 28** meesten proffijte vanden hove ende vande gemeijnte anders geraetsaem vonden.

Item, niemant en sal voor meestersse van desen hove gecosen worden, oft sij moet out sijn XXXII iaeren, en ten minsten seshien jaeren beggijntiën geweest sijn, en sullen de grootmeesterssen alle neersticheijt doen om 't ontfangen de renten en incomen van desen hove, en goede sorge dragen om oock de schulden en lasten te betalen.

Item, en sullen de meesterssen geenssints toelaten op desen hove eenighe nieuwen omganck oft collecte door oft voor eenige religieusen oft cloosters hoedanich die souden mogen wessen, sonder expres en schriftelijck consent vanden hoogweerdichsten heer Bisschop.

Twelffste Cappittel

vande Biechte ende Heijlige Communie

Item, alle de beggijntiëns van desen hove sullen onderhouden de biechtdaegen ende gewoonlijcke communiedaegen **BLZ 29** in haere kercke, als voor desen placht te geschieden.

Item, en sullen de beggijntiëns op haer hoff ende binnen de vrijhijt van Turnhout sonder voorgaende consent van sijne hoochweerdicheijt den heer provisor oft henne pastoor aen niemant mogen bighten als aen haeren pastoor oft cappellaen.

Item, de beggijntiëns met oorloff vanden pastoor ende grootmeesterssen buijten gegaen sijnde sullen mogen bighten vanden pastoor vande plaetse, oft andere biechtvaders, oock religieusen aldaer residerende.

Opde communiedaegen sal den heer pastoor comen sitten in sijnen biechtstoel een halft uure voord' eerste misse, ende een cappellaen precis soo de gesongen mis begint, om te hooren de bichte van eenige vande gemeijnte, die het mochten noodich hebben, de tweede mis sal geschieden naer het sermoon met uijtrijcken van de **BLZ 30** Heijlige Communie.

Item, vijfmael 's jaers sal dese gemeijnte hebben eene extraoirdinarissen bigtvader, te weeten omtrent hoochtijden van Paesschen, Sinxen, feestdach van onse Lieve Vrouwen Hemelvaart, Alderheijligen, ende Kerstmis, ordonnerende dat dit precis sal achtervolcht [*nagevolgd, toegepast*] worden, oft anderssints door de meesterssen aenden heer pastoor worden aengedient.

Derthiende Cappittel

van getijden ende Godsdienst.

Item, ieder beggijntiën sal ten minsten des daeghs binnen haeren hove een misse hooren als sij binnen 't hoff is, ende buijten wesende, als sij daer gelegentheijt heeft ten waer dat haer eenige notsaeckelijcke beletselen overquammen oft d'occasie niet en conste hebben.

Item, alle de gene, die opt hoff ontfangen sijn sullen houden de seven getijden dagelijcx, ten waer redelijck nootsaecke haer daer van ontschuldigde: te weeten **BLZ 31** die in boecken niet lesen en connen, die sullen tot haer vesperen ende mettenen tot elck van die lesen XV pater noster, ende XV Ave Maria, ende die geleert sijn sullen lesen onse Lievevrouwgetijden, oft vande heilige drijvuldicheijt oft van 't Heijlich Cruijs oft andere gebeden daervoor bij raedt van haeren pastoor.

Item, alle de kinderen van desen hoffs, binnen den hove wesende, sullen alle sondaegen ende daegen opt iaer des 's morgens als men de Bedeclocke [*gebedsklok*] treckt, ende haer mettenen lesen ende getijden, ende bidden in haer kerck, oock de getijde mis ende sermoon hooren, die men daer doet.

Item, oock des werckendaeghs 's morgens ten claptijden opstaen ende gaen bidden inde kercke, ten sij sij door ouderdom, siekten, oft andere nootsaecken belet sijn.

Item, soo iemant merckelijcke onder goddelijcken dienst affbleeft sonder wettige redenen, die sullen de Grootmeesterssen **BLZ 32** daer over vermaenen, en soo sij haer niet en beterde voor penitentie stellen acht oft XIII daegen oft een maent naer haere discretie ende groote van dese traegheijt te comen daegelijcx 's morgens ter claptijde inde kercke, ende oock sondaeghs in alle de diensten.

Vierthiende Cappittel

Begraefenis ende Lijckbroot.

Item, wanneer eenige beggijne comt te sterven, soo sal sij laeten haer beste bedde aen de Infermerije, ende een pondt Vlaems aende Meesterssen voor de gedaene moeijte ende gedienslichheden.

Item, so sij genoeghsaem middelen achterlaet, soo sal sij geven twee wittebrooden, een aende kercke ende een aen de gemeijnte, ende indien haer middelen maer redelijck gevonde en worden om een broot te connen geven, sal 't selve gedeijlt worden aen de gemeijnte ende niet aende kercke, maer soo sij geen genoeghsaem middelen achter en laet, soo en sal sij niet schuldich sijn eenigh broot te geven.

BLZ 33 Item, worden vermaent alle beggijntiëns dat sij evenveel het lijck vande overledenen sullen moeten vergesellschaften, ende lesen voor haere siel de ordinaire gebeden al oft sij broot hadden genoten.

Item, volgens het out gebruijck sullen de kinderen ende dienstboden opden beggijnhove woonende en comende te sterven, mogen begraeven worden inden selven hove.

Item, de beggijntiëns comende te sterven buijten den beggijnhove, sullen evenveel de kerckerechten aen de kercke vanden hove moeten laeten volgen, een iegelijck naer staet al oft sij opden hove gestorven waeren.

Item, niemant vande beggijntiëns van desen hove sal haer vervoorderen den tittel van erflijcet oft renten, daer sij mede opt begijnhoff ontfangen en gecomen is, te mogen verminderen, veel min te aliëneren, hypotekeren, **BLZ 34** oft aen hunne ouders, vrienden oft andere persoonen te transporteren oft verbinden oft oock met eenige gevijsde oft gefabriceerde renten de oversten van 't hoff te abuseren, oft meer aente geven als het inder waarheijt is, alles op pene van 't hoff te verbeuren.

Item, soo wanneer de rente vanden tittel van eenigh beggijntiën sal comen affgelost te worden, sal 't selve moeten geschieden met kennis ende overstaen vande oversten, aende welcke dat beggijntiën wete sal moeten doen, opdat sij mogen weten waer ende hoe 't selven capitaele penningen aengelegt ende geremplaceerd sijn.

Vijfthiende Cappittel

van de oude gewoonten te onderhouden

Item, want te lanck souden vallen alle pointen ende ordonnantiën te schrijven die dienstich ende noodich sijn inde regeringe van desen hove. Soo gebieden wij daertoe alle onse geminde susters in Gode, oock te houden die loffelijcke goede gewoonten, al en sijn sij niet geschreven, **BLZ 35** ende d' ordonnantiën vant' hoff die daer tegenwoordich sijn oft diemen naermaels mochte stellen

Item, waert dat eenich beggijntiën de goede gewoonten des hoff quam te breken, en vermaent sijnde niet houdende wilde, omdat sij niet geschreven en staen, daer salmen correctie over doen als over andere pointen, die beschreven sijn, ende in cas van geschil staen onder het goetduncken vanden heer provisor.

Sesthiende Cappittel

vande dispensatie oock over de correcties.

Item, de heer provisor, pastoor ende grootmeesterssen in de pointen, die tot hunne discretie ende correctie alleen sijn gelaeten, sullen mogen dispensereren met de kinderen van desen hove om redenen alst' noodt is, want naer gevalle ende sonder noodt te dispensereren is meer [destueren].

Item, in alle voordere pointen salmen moeten **BLZ 36** dispensatie versoecken van sijne Hoogweerdicheijt ende den heer Provisor, die in alles sullen mogen om wettighe ende noodighe redenen, dispensereren.

Item, den pastoor ende grootmeesterssen en sullen niemant het hoff verbeuren oft affsetten vant' selve sonder voorgaende weete ende consent ten minsten vanden provisor.

Item, sal desen regel ende ordonnantie iaerlijcx de gemeijnte voorgelesen worden door den heer pastoor tweemaels tsaers als de professies sullen geschieden.

(in het register, maar niet in het stautenboek)

Item soo wanneer eenighe beghijtiëns inde vrijheijdt comen te dienen ofte assisteren aen eenighe saecken, soo sullen alsulcken hun voeghen naer de regulen ende ordonnanties van desen hove, ende comen alle sondaeghen ende Heijlighdaeghen de diensten op het hoff hooren, ten waere den noodt somwijlens anders verheijsten, in welcken gevalle sij d'oversten daer van sullen moeten adverteren.

Item niemandt sal oock moghen op het hoff eenighe beiaerde wereldlijcke ofte geestelijcke dochters in den kosten ofte wooninghe houden, 't sij moeders, susters nichten, maegschap ofte vremden, noch oock iemant sieck sijnde logeeren ofte in haer huijs nemen, ten waere wij om redenen ons moverende daer inne quamen te dispenseren.

Vu et approuvé les présens statuts, que nous prenons la respectueuse liberté de soumettre à S.M. en recommandant cet établissement à la magnanime bienveillance, et la supplicant de leur accorder l'existence légale.

Malines, le 15 Novembre 1820

é"tant signé François Antoine

prince de Mean

Archevêque de Malines

Ten eere Godts tot gemeijn proffijt des Hoffs, tot salicheijt ende vrede van de kinderen desselfde, tegenwoordige ende toecomende, die hun sijn ondergevende in ootmoedige gehoorsaemheijt ende consenteren in al dat tot vervoorderinge in deughden dienen mach: Soo gebieden Wij dese gemeijnte vande tegenwoordighe ordonnantie wel te onderhouden ende soo godvruchtelijck **BLZ 37** te leven, dat sij hiernamaels daer voor den eeuwigen loon mogen ontfangen. Aldus gedaen t'Antwerpen in ons Bisschoppelijck Hoff inden iaere ons heere **duijsent sessehondert ende drijentachtich seshien dagen in februario.**

Ferdinandus Bisschop van Antwerpen

BLZ 38

Ick N : gelove onsen hoochweerdichsten heer N : Bisscop van Antwerpen, den heer Provisor, Pastoor ende grootmeesterssen van desen Hove, ende haerleden wettighe naecomelingen, gehoorsaemheijt naer inhoud der statuten, ende ordonnantiën van desen Hove, ende te leven in Reijnicheijt :

Soo wilt mij Godt helpen, ende de Heijlighe Maria Moeder Godts, ende onse Patronesse, ende alle Godts heijlighe.